

Deze website maakt gebruik van bestanden (zoals cookies) en andere technologieën. Door te surfen stemt u in met het gebruik hiervan. [Meer informatie \(http://www.mediahuis.be/surf-p\)](http://www.mediahuis.be/surf-p)

De nieuwe bibliotheek van de Normandische stad Caen ligt aan de kadeboord in een volledig nieuw stadsdeel. © Philipp Ruault, courtesy of OMA

OMA VAN REM KOOLHAAS BOUWT BIBLIOTHÈQUE ALEXIS DE TOCQUEVILLE IN CAEN

Bib van de toekomst eert het ouderwetse boek

Hoe ziet de bibliotheek in digitale tijden eruit? Het exemplaar dat Rem Koolhaas in Caen ontwierp, is de poort tot een gigantisch nieuw stadsdeel, is slim ingericht, maar heeft een verbijsterend klassiek bibliotheekconcept. GEERT SELS

De bib in cijfer

Een zegen moet het zijn, een stad die verlaten gebied aantreft waarop ze een nieuwe ontwikkeling kan realiseren. Antwerpen heeft zijn Eilandje, Gent zijn Dokken en

Leuven zijn Vaartkom. In Frankrijk heeft de Normandische stad Caen tussen de rivier Orne en het kanaal een schiereiland van zeshonderd hectare liggen. Het reikt vanaf

de stad tot de zee.

De gebouwen die er gepland zijn, worden stilaan opgeleverd. In 2015 gingen een modern onderzoekscentrum en de muziekhall Le Cargo open. Vorig jaar nam de stad een gerechtsgebouw in gebruik. En vrijdag werd, als een scharnier tussen de oude en de nieuwe stad, de bibliotheek opgeleverd die OMA, het bureau van Rem Koolhaas, ontwierp. Een project van 63 miljoen euro waarvoor zelfs de Franse minister van Cultuur Audrey Azoulay (PS) uit Parijs kwam.

De bibliotheek is een razend interessant bouwtype. Wat hebben we er te zoeken nu alle informatie uit onze smartphones komt?

‘Terwijl nieuwe media fake nieuws verspreiden, behoudt het boek zijn status van gedegenheid’

Rem Koolhaas zette in 2004 in Seattle zelf mee de toon van de ‘bibliotheek van de toekomst’. Ondanks zijn toren van 56 meter, sloot de begane vloer meteen aan op het marktplein. Van een lage drempel, veel glas

en licht zijn nadien ook Almere (2010), Birmingham (2013) en Aarhus (2014) uitgegaan. Voor het Rolex Learning Center in Lausanne maakte Sanaa in 2010 een langgerekt parcours zonder enige tussenmuur. In de nieuwe bib ontmoeten mensen elkaar.

Rondhangplek

De bibliotheek van Caen ligt tussen de kadeboord en een park dat landschapsarchitect Michel Desvignes heeft aangelegd. Het grondplan heeft de vorm van een andreaskruis. Als een oriëntatiewijzer geeft het met zijn vier punten zijn positie tegenover de stad aan. Twee van die punten wijzen naar de elfde-eeuwse abdijen in de oude stad, eentje naar de stationsbuurt die nieuwkomers verwelkomt en de laatste naar het stadsdeel dat nog vorm moet krijgen.

Met zijn hoogte van achttien meter voor drie bovengrondse verdiepingen is het gebouw niet overdreven intimiderend. Passanten kunnen langs de ingangen aan de voor- en achterzijde gewoon door het gebouw lopen. De functies op het gelijkvloers zijn schaars en discreet in de uithoeken geposteerd: een auditorium in een put, een expozaal achter een houten wand en een restaurant achter glas. Wat blijft is een open foyer, te vergelijken met een marktplein en ideaal als rondhangplek.

Van boven gezien is de bib een andreaskruis. © Philipp Ruault, courtesy of OMA

De eerste verdieping is met haar dubbele hoogte het kloppende hart van het gebouw en herbergt tal van verrassingen. De allergrootste is wel het grote aantal klassieke materialen als boeken, cd's en dvd's. Terwijl de meeste bibliotheken wieden in hun aanbod, heeft Caen zijn collectie uitgebreid tot één miljoen items. Daarvan zijn er 100.000 opgesteld, de rest zit in het ondergrondse depot. De kasten zijn laag zodat de ruimte haar breedheid behoudt.

Wat is er sinds Seattle gebeurd in de informatiewereld en hoe weerspiegelt die evolutie zich in dit gebouw? Koolhaas: 'Ten tijde van Seattle waren digitale media heel opwindend. Voor het eerst moesten we het fysieke boek en het digitale op elkaar afstemmen. Nu zijn nieuwe media alledaags, alomtegenwoordig en verspreiders van fake nieuws. Het boek behoudt zijn status van gedegenheid, in deze digitale tijden is het zichzelf aan het heruitvinden. Daarom concentreren we ons in dit gebouw meer op de inhoud.'

Ontkent Koolhaas daarmee het licht van de zon, of zet hij loyaal zijn opdrachtgever uit de wind? De Franse cultuur lijkt nogal gehecht aan haar wortels. Wie zich noemt naar de negentiende-eeuwse politiek filosoof Alexis de Tocqueville, beroept zich eerder op het verleden dan de sprong naar de toekomst aan te kondigen.

Geen enkele pijler

De inhoud van de bibliotheek is glashelder weergegeven in de in-

ri chting. Vier thema's worden uitgewerkt in evenzoveel punten van het kruispatroon. Ze krijgen elk een eigen vormaccent. De sectie 'literatuur' loopt uit op een houten auditorium waar kinderen strips kunnen lezen. De zone 'kunst' is opgebouwd met glazen kubussen, 'menswetenschap' met historieschilderijen en 'wetenschap' met een hol metalen scherm voor filmprojecties.

Opzienbarend aan die eerste verdieping is de open ruimte. Dankzij de betere ingenieurskunde worden hier lengtes van zestig meter overspannen, zonder dat er ook maar één steunpijler aan te pas komt. De gevels zijn er opgetrokken uit glazen panelen van zes meter hoog, zonder dat ze in een metalen draagstructuur zitten. Het glas is er transparant, elders in de gevel is het mat en bedekt met folie. Zo ontstaat van buitenaf een mooi ritme in de gevel en zuigt het kloppende hart alle aandacht op.

De bibliotheek van Caen houdt koppig vast aan de klassieke leescultuur. Ze zoekt niet panisch naar tal van alternatieve ontmoetingszones, zoals men die nu al in cultuurcentra aantreft. Daarentegen hoopt ze haar cliënteel te verlekkeren met aantrekkelijke leesplekken. Die variëren van individuele zitmeubels in kanovorm of cirkelcocon, tot een kindereiland of een stille ruimte met uitzicht op de rivier.

Door haar open en lichte structuur kan deze bib zich in de toekomst makkelijk omvormen. Zoals ze er nu uitziet, is de bibliotheek van de toekomst al bij al redelijk op het heden geënt.

De bib in cijfers

- **Oppervlakte:** 11.700 m²
- **Expozaal:** 350 m²
- **Boeken:** 14 kilometer rekken
- **Auditorium:** 150 man
- **Restaurant:** 100 couverts
- **Duur:** 3 jaar werk